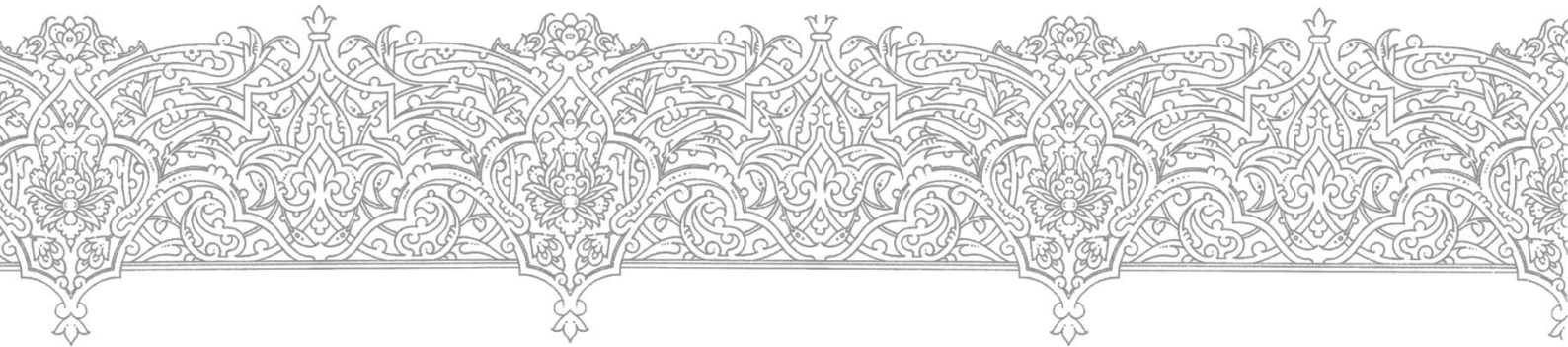

اخوان المسلمین و تحولات اسلام گرایی در خاورمیانه

مشروح سخنان دکتر داود فیرحی

اخوان المسلمین و تحولات اسلامگرایی در خاورمیانه

International Union of Unified Ummah

مقدمه

شکی نیست جنبش اخوان المسلمین از مهم ترین حرکت های اسلامی تاریخ معاصر در دنیای اسلامی است و طی ۸۰ سال گذشته، تأثیرات شگرفی در حوادث منطقه خاورمیانه و جهان اسلام و عرب داشته است. البته این جمعیت مراحل تاریخی مختلفی را سپری کرده که می توان به مهم ترین آن ها به شرح زیر اشاره کرد:

۱- مرحله اول (تأسیس): این دوران، از بنیانگذاری آن در سال ۱۹۲۸ م توسط شهید حسن البنا شروع می شود. در این مرحله، اخوان المسلمین از لحاظ تئوریک و ساختار سازمانی با رهبری مرشد اول و مؤسس آن شکل گرفت و با ترور حسن البنا در ۱۲ فوریه ۱۹۴۹ م توسط عوامل ملک فاروق و به دستور انگلیس و آمریکا - طبق اسناد موجود - به ظاهر به پایان رسید.

۲- مرحله دوم (همکاری): این مرحله با انتخاب حسن الهضیبی به عنوان مرشد

دوم و سقوط نظام منحوس پادشاهی در مصر شروع می شود. در این مرحله، میان رهبران اخوان و افسران آزاد، همراهی و وفاق کامل وجود داشت و سازمان نظامی اخوان، در تغییر رژیم، کاملاً با گروه افسران آزاد، همکاری کرد، و بدون تردید اگر سازمان نظامی اخوان، در ارتش با آنان همکاری نمی کرد، کودتا با موفقیت همراه نمی شد.

۳- مرحله سوم (تقابل): «افسران آزاد» به سرکردگی سرهنگ جمال عبدالناصر، با دستگیری رهبران اخوان المسلمین و اعدام برخی از آنان، همچون «شهید عبدالقادر عوده» و «شهید شیخ محمد فرغلی» و دیگران، در تلاش بودند که پایگاه مقاومت مردمی اخوان را نابود کنند و قدرت و سلطه را در انحصار خود قرار دهند که با سرکوب وحشیانه و زندانی کردن هزاران نفر از اعضای اخوان و اعدام رهبران آن، همراه بود. این مرحله با مرگ ناصر در سال ۱۹۷۰ خاتمه پیدا می کند. اعدام

اخوان المسلمین و تحولات اسلامگرایی در خاورمیانه

International Union of Unified Ummah

برهه از زمان، زندان های مصر، از نو مملو از اخوان و مخالفان شد.

پس از سادات، حسنی مبارک نیز از سیاست سادات و ناصر در مبارزه و محدودسازی رشد فرآیند پایگاه های اجتماعی جنبش اخوان المسلمین، پیروی کرد و تلاش کرد با ترفندهای سیاسی و حقوقی! اخوان المسلمین را از صحنه سیاست مصر دور نگه دارد.

«شهید سید قطب» و «صالح عشاوی» از آخرین جنایات ناصر قبل از مرگ بود.

۴-مرحله چهارم (آزادی تاکتیکی): این مرحله با به قدرت رسیدن انور سادات آغاز می شود... سادات برای مقابله با توطئه کودتای ناصریست ها و کمونیست ها، اخوانی ها را از زندان آزاد کرد. اخوان المسلمین در این مرحله، تحت رهبری «شیخ عمر التلمسانی» مرشد سوم، به ترمیم و سازماندهی تشکیلات و افشاگری جنایات حکومت فردی و دیکتاتوری ناصر و دوران حاکمیت وی، پرداختند.

۵-مرحله پنجم (تقابل و تضاد): این مرحله با دستگیری مجدد اخوانی ها در سال ۱۹۷۹ توسط سادات آغاز می شود. اخوان المسلمین انتقادات شدیدی از سیاست سازشکارانه سادات و برقراری صلح ننگین با رژیم اشغالگر فلسطین کردند و نظام با ترفندهای سیاسی و امنیتی و سرکوب آن ها و دیگر مخالفین روند پیوستن به «کمپ دیوید»، را هموار کرد و در این

اخوان المسلمین و تحولات اسلامگرایی در خاورمیانه

International Union of Unified Ummah

یک سوی، و عمل تشکیلاتی و اصلاح تربیحی اخوان از سوی دیگر، نامگذاری کرده اند. فرق اخوان با سلفی ها در این است که اخوان تشکیلات دارد و شعار مهمی را در کارهای خودش بکار می گیرد؛ "الصبر و التدریج". یعنی اساسا جنبشی نیست که با عجله کار کند و شعار دیگری با عنوان "حقایق الیوم، احلام الامس و احلام الیوم، حقایق الغد" نیز دارند. یعنی آنچه دیروز رؤیا دیده می شد امروز تحقق می یابد و آنچه امروز رویاست، فردا به واقعیت خواهد پیوست. پس آنچه که در باب اخوان ارزش مطالعه دارد، تشکیلات آن است. در این فرصت کوتاه مجال مقایسه تفصیلی بین دو جریان عمده سلفی و اخوانی نیست. بنا براین، سعی می کنم فقط بر پدیده اخوان تمرکز کنم. تاریخچه کوتاهی را از آن عرض می کنم و سپس بیشتر تلاش می کنم که روی تشکیلات و فکر اخوان که مانند جوهر و ماده آن هستند، صحبت کنم. اخوان المسلمین چگونه شکل گرفت؟

اتفاقی در جهان اسلام رخ داده است که از یکسال پیش به نام "عصر حضور اخوان در خاورمیانه" یا "عصر هویت اخوانی" نامگذاری شده است. انتظار می رود در دهه دوم قرن بیست و یکم نیز همین نام در صدر تحولات خاورمیانه کم و بیش حفظ شود.

من در ابتدا چند سوال را طرح می کنم تا گفت و گوهایی لازم در این مورد شکل بگیرد

۱. چرا اخوان به چنین وضعی رسیده است؟

۲. اخوان از کجا به این نقطه رسیده است؟

۳. و اخوان به چه سمت و سویی می رود؟

هم اکنون دو جریان عمده در جهان سنی مطرح است؛ جریان سلفی و اخوان المسلمین. رقابتی بین این دو جریان هم دیده می شود که امروزه تحت عنوان افراط گرایی و آتش افشانی سلفی ها از

اخوان المسلمین و تحولات اسلامگرایی در خاورمیانه

International Union of Unified Ummah

اخوان یک تشکیلات جهانی است و هنر آن هم عبارت است از آشتی دادن میان حرکت‌های ملی و سازمان بزرگ جهانی. معروف است که اخوان نام خود را جنبش "وسطیه اسلامی" یعنی یک جنبش اعتدال گرای اسلامی نام نهاده اند. یعنی نه سکولار هستند و نه رادیکال؛ نه ضد علم است و نه علم‌گرای محض. حتی خود را معتزله محض هم نمی نامند. یعنی از لحاظ کلامی میان معتزله و اشاعره موضع گرفتند و بنابراین خود را در بند منازعه اشعری و معتزله قرار ندادند. به لحاظ فقهی خود را در چارچوب یکی از مکاتب فقه مالکی، حنبلی و شافعی و حنفی قرار ندادند. اصلی با عنوان اشتراک در اصول و قبول اختلاف در فروع را پذیرفتند که در واقع تسامح سنگینی کردند. بدلیل همین وضع در چارچوب هیچ کدام از این گروه‌های فقهی قرار نگرفتند. لذا معتقدند اخوان یک هویت جدید است که شناخت آن از دو جهت برای جامعه ما مهم است؛ یکی از این حیث که اخوان دیر یا زود دور

اخوان المسلمین نتیجه بحران خلافت و فروپاشی خلافت عثمانی است؛ در سال ۱۹۲۴ میلادی اتفاقی در ترکیه امروز به نام جدایی دولت از خلافت رخ داد و در سال ۱۹۲۶ خلافت عثمانی به عنوان آخرین خلافت اسلامی رخت برپست و روی خرابه این تحولات سه جنبش شکل گرفت؛ یکی جنبشی که امروز به نام سلفی می شناسیم و در مقابل تجدد موضع گرفت. هرچند که سلفی گری از قرون قبل وجود داشت و وهابیت آن را شارژ کرده بود. دومین جریان جریانی بود که امروز به سکولاریسم خاورمیانه ای مشهور است و امتداد یک نوع تجدد گرایی غربی در آن است. جریان سوم هم جریان اخوانی است که از سال ۱۹۲۶ در ذهن ها بود اما رسماً از دو سال بعد (۱۹۲۸) در مصر تاسیس شد و مشابه آن هم دو سال بعد (۱۹۳۰) در سوریه تاسیس شد و به مرور در اغلب کشورهای اسلامی و حتی ایالات متحده آمریکا، اکثر کشورهای اروپایی و آسیایی شکل گرفت. بنابراین

اخوان المسلمین و تحولات اسلامگرایی در خاورمیانه

International Union of Unified Ummah

رهبران آن به نام شیخ محمدالغزالی (متوفی ۱۹۹۶) هنرش این بود که روی دیدگاههایش تصلب نداشت و هر چیزی جدیدی را وارد آن می کرد.

اخوان از دورن جنبش های خیریه حرکت کرد؛ یعنی از اجتماع بسوی سیاست رفت، نه برعکس. اخوان شروع به ساختن درمانگاه، کارگاههای کوچک، صندوقهای تعاونی کوچک، مشاغل کوچک و.. کرد و با کارهایی مانند ساماندهی زکات فطره گفته می شود بانک ثروتمندی به نام "برکه" یا "آسیا فاینانس" را در ترکیه تاسیس کرد که بزرگترین بانک بدون ربا در جهان است و از این زاویه به سمت سیاست آمد. مثلاً زلزله در دهه ۱۹۹۰ در قاهره آمد و اخوان زودتر از ارتش به یاری زلزله زدگان به یاری آنان شتافت. امروز هم بزرگترین سرمایه های مالی را اخوان از طریق زکات و خیراتی که بدست آورده، کسب کرده است. اما اخوان خیلی زود در دهه های ۴۰ و ۵۰ مغرور شد و حتی ارتش مستقل با عنوان "جهاز الخاص"

و بر ما را احاطه خواهد کرد؛ چه بخواهیم و چه نخواهیم. این استراتژی آنهاست. دلیل دوم اینکه اخوان یک راه حل را در دنیای پرتحرک امروز بین غرب گرایی و رادیکالیسم، و استبداد و لیبرالیسم، انتخاب کرده است.

حدود سی سال قبل چون اهل تسنن از یافتن یک راه حل مایوس بودند می گفتند باید دنبال راه حل بیرون از سنت و شاید در میان شیعیان پیدا کنند. اما امروز آنها این راه حل را پیدا کرده اند که برای جامعه ما هم بسیار جالب است که تجربه آنها را درک کند.

یکی از هنرهای اخوان تشکیلات آن است و هنر دیگر، اصلاح فکر خودش است. یعنی اخوان هرگز در بند دیروز نمی ماند. به عنوان مثال همین که می بینیم بحرانی در قانون اساسی مصر شکل گرفت برای اخوان تونس تجربه شد که بندهایی از قانون اساسی خود را رقیق کند؛ یعنی اخوان اصول را رها نمی کند اما شیوه های عمل خود را تعدیل می کند. یکی از

اخوان المسلمین و تحولات اسلامگرایی در خاورمیانه

International Union of Unified Ummah

سوریه هم تا قبل از ۱۹۶۲ چند کرسی داشتند. پس دانش اجرایی کردن ایده های خود را پیدا کردند و سرانجام در ۲۰۱۱ احزاب مختلفی را در کشورهای گوناگون تاسیس کردند. اخوان منتظر مانند تا قوانین کشورها عوض شود تا فضا برای خودش آماده شود، بلکه اخوان کاری کرد تا تمام قوانین موجود به نفع او عمل کردند.

الان در چند کشور مانند مصر، تونس، ترکیه و... اخوان حضور دارد. در چنین شرایطی، آنها در زندگی و پیش بردن ایده هایشان در چارچوب قوانین کشورهای سکولار مهارت هایی پیدا کرده اند و در این زمینه مهارت دارند. لذا خیلی ها می گویند که اخوان مانند آب است که آنقدر صبر می کند که سنگ های جلوی پایش یا آب شود یا اینکه اجازه عبور به آنها بدهد. لذا اخوان هر روز دچار تغییر در شیوه عمل به اعتبار زمان و مکان متفاوت است. ثمرات کار اخوان

(ارتش سری) تشکیل داد که در انقلاب ناصری به نیروهای جمال عبدالناصر کمک کرد و حتی در جنگ با اسرائیل حضور یافته و چند تپه را هم تصرف کرد که بازمانده آن فعالیت ها "حماس" است و بخش زیادی از فلسطین را در دست دارد. اخوان سپس به سمت دیدگاههای افراطی مانند سیدقطب رفت که دیدگاه سلفی سنگینی است. اما از دهه ۸۰ میلادی اخوان متوجه شد که راه را اشتباه می رود و لذا خود را تعدیل کرد؛ مثلاً ارتش خود را تعطیل کرد و وارد دموکراسی و رقابت شد و به تدریج از دهه ۹۰ تجربه مهم را در حوزه دموکراسی و حزب بدست آورد. پس اخوان دو کار مهم انجام داد؛ اصلاح در تئوری دین شناسی خودش و دیگر، اخوان دانش اجرایی پیدا کرد. مثلاً فقه و مهندسی فقه را راه انداختند (مانند شیمی و مهندسی شیمی). بعد از این تحولات، اخوان در تمام کشورهای اسلامی سه استثنای لیبی و سوریه/ وارد منازعات پارلمانی شده بودند. حتی در

اخوان المسلمین و تحولات اسلامگرایی در خاورمیانه

International Union of Unified Ummah

گرایش های کلامی اخوان و سپس سازمان تئوری فقهی و نظریه دولت اخوان را مورد اشاره قرار خواهم داد .

اخوانی ها کل تفکر موجود در جهان را به ۵ قسمت تقسیم می کنند؛ نص گرایان (بنیادگرایان تمام ادیان)، باطنی (که در جهان اسلام به تصوف ختم شده است)، تجدد غربی (که در جهان اسلام هم امتداد دارد)، مابعد تجدد (پست مدرن ها)، و وسطیه الاسلامیه که اخوانی ها خود را این گروه پنجم می دانند و نوعی عقلانیت مومنانه را در نظر گرفته اند. از رهبران اخوان یکی از آنها شیخ یوسف قرضاوی است که در جنوب خلیج فارس زندگی می کند. وی با حذف جریان متأثر از تفکرات غربی، اندیشه های جهان اسلام را اینگونه تقسیم کرده است: وسطیه اسلامیه ، نص گرایان (سلفی ها)، عقل گرایان (که گرایشات شبه تجدد دارند). اخوان وقتی در مصر پیروز شد اولین کتابی که چاپ کرد، کتاب "موقف الاسلام من العقل و العلم". این کتاب به درخواست وزارت اوقاف مصر

اخوان به جز تشکیلات، سه "آورده" مهم برای جهان اسلام دارد؛ الف) دموکراسی اخوانی. تاکنون خیلی از تئوری ها (در اهل سنت) مبتنی بر این بود که یا اسلام یا دموکراسی! اما اخوان دموکراسی اسلامی یا دموکراسی در جامعه اسلامی را مطرح کرد. یعنی اخوان هیچ وقت روشنفکری دینی را پارادوکسیکال نمی داند. ب) آورده دوم، استقلال نهاد دین از دولت و نهادهای دولتی از دین است. یعنی با وجود آنکه اخوان یک دولت دینی است نهادهای روحانی در آن حضور ندارند. ج) آورده سوم، تفکیک ارتش از سیاست است. درست به دلیل همین آورده ها است که اخوانی ها هنوز برنده هستند و امروز جهان سنی را عصر اخوان نام گذاشته اند. این آورده ها چگونه بدست آمده اند؟ اخوان چه فکری را تولید کرد تا به اینها رسید؟

اخوان ترکیبی از فکر و تشکیلات است و هر دو این اجزاء با یکدیگر هماهنگ هستند و اخوان حدود ۸۵ سال روی این اجزاء خود کار کرده است. باید در ابتدا

اخوان المسلمین و تحولات اسلامگرایی در خاورمیانه

International Union of Unified Ummah

حالی که اخوان تئوری دارد و تنها جریان اسلامی است که تئوری داشته و می داند مسائل را چگونه تبیین کند. نظریه های سلفی و سنتی تئوری ندارند و مسائل را به ادله آنها متصل می کنند. اما اخوانی ها برعکس هستند؛ معتقدند از نص تئوری استخراج می شود که تئوری فقه مقاصد است. اخوانی ها مبتکر این تئوری نیستند و فقه مقاصد از زمان امام محمد غزالی (قرن ششم) شروع شده بود. اما اخوانی ها از دهه ۹۰ آن را برداشتند، توسعه داده و خودی کردند. در واقع الان هرکس با دیدن فقه مقاصد، فکر می کند که فقه اخوان است و برای توسعه آن یک سازمان جهانی به نام "الاتحاد العالمی لعلماء المسلمین" در سال ۲۰۱۰ تأسیس کردند و اخوان را تغذیه فکری می کنند. بنابراین اخوان یک تشکیلات منزوی نیست که مجبور باشد برای خود تئوری بسازد؛ بلکه خیلی ها برایش تئوری سازی می کنند.

چاپ شد و اصل آن در سایت اینترنتی قرضای قابل دسترسی است. این کتاب تلاش کرده است تا نشان دهد که خداوند عقل را از تمام قیود آزاد کرده است و سه دسته ذکر شده از جریان های اسلامی را در این کتاب هم بیان کرده است. اخوانی ها معتقدند عقل گرایان یا فلاسفه هستند یا معتزله؛ عقل گرایی فلاسفه آزاد از نص است، اما معتزله به نص معتقد هستند، ولی در صورت تعارض، عقل را مقدم می دارند. به نظر اخوانی ها اشاعره ضد آن دو دسته عقل گرایی هستند، و اخوان با توجه به اندیشه وسطیه، خود را در میانه آنان و اشاعره آنها قرار داده اند. این، دیدگاه کلامی اخوان است.

از نظر فقهی نیز، اخوان دیدگاه خاصی دارد؛ در دنیای سنی سه گونه دستگاه فقهی وجود دارد؛ سنتی، سلفی و مقاصدی. یک دستگاه، سنتی است که سلفی ها هم شبیه آن هستند و اساسا بین مسائل زندگی و نص هیچ فاصله ای ایجاد نمی کنند و بدون تئوری عمل می کنند. در

اخوان المسلمین و تحولات اسلامگرایی در خاورمیانه

International Union of Unified Ummah

فعالیت می کنند که افرادی چون مرسی، محمد بدیع (مرشد فعلی اخوان) و... در آن حضور دارند. این بخش اخوان کاملاً عرفی و عقل گراست و علوم انسانی را به استخدام خود در می آورد؛ بنابراین در اخوان، علوم انسانی در مقابل فقه قرار ندارد، بلکه بازوی آن است. درست به همین دلیل حکومت و تمام نهادهای آن را مدنی تلقی کرده و آنها را به فقه وصل نمی کند. یعنی فقیه در مقابل یک دانشمند و دانشگاهی نیست، بلکه در کنار هم هستند و به یکدیگر اطلاعات می دهند.

اخوان وقتی برنامه ریزی می کند و در برنامه جدید اقتصادی خود که پیش نویس آن در حال انتشار است، عدالت سوسیالیستی را مدنظر ندارد؛ گرچه کلمه عدالت در عنوان احزابشان در کشورهای مختلف وجود دارد. یعنی در عین حال که ثروت و سرمایه و کارآفرینی هست، اما در تخصیص بودجه به طبقات محروم نظر دارد.

در واقع اخوان دو دانش تأسیس کرده است؛ یکی دانش بنیادی دین شناسی (فقه مقاصدی) است و دوم، دانش اجرایی است. دانش بنیادی، کاملاً فقهی است و تلاش می کند تئوری خود را از نص بگیرد؛ نه از فلسفه ها و... . یعنی در اخوان اصولاً التقاط وجود ندارد و تماماً نوآوری درون دینی است. تئوری مقاصدی پنج حوزه دارد، حفظ جان، مال، نسل، عقل و دین. اخوان و البته فقه مقاصد معتقد است تمام هدف دین و شریعت حفظ همین موارد است. اخوان همین پنج مورد را دسته بندی کرده است: ضروری، ثانوی و رفاهی و توسعه ای. یعنی اخوان حتی تئوری توسعه اسلامی را هم ایجاد کرده است که هم دولت اخوان و هم جمعیت آن، بدان پایبند هستند. در این قسمتها، اخوان کاملاً چهره فقهی دارد و از فقهیان روشن اندیشی چون غزالی، قرضاوی و سلیم العواء استفاده کرده است.

قسمت دوم کار اخوان، کاملاً تکنیکی است. یعنی کارگزاران سیاسی در آن بخش

اخوان المسلمین و تحولات اسلامگرایی در خاورمیانه

International Union of Unified Ummah

دانستند، اگر حاکمی میان فقه و زندگی ارتباط ایجاد کند اقتدارگرا می شود. زیرا حاکم سلفی هیچ تئوری مدونی برای کار خود ندارد و مجبور است با تشخیص های شخصی، میان مسائل خرد شخصی و تئوری های سیاسی ارتباط قائل شود. لذا دانش اجرایی اصولا در سلفی ها شکل نگرفته است، اما در اخوان یک روحانی مانند شیخ محمدالغزالی هست و در کنار او افراد کراواتی و تکنوکرات هم هست که هیچ کدام ناقض هم نیستند. چنین چیزی در سلفی ها وجود ندارد و همانطور که گفته شد معمولا حاکمان سلفی به اقتدارگرایی کشیده می شوند و در نظام های آنها برنامه نیست و فشار و خشونت همواره وجود دارد. در نظام هایی که دانش کاربردی وجود دارد، مدالیده هست؛ اما در نظام هایی که فاقد آن هستند برنامه ها هر روز عوض می شود.

شیوه عمل فقه مقاصدی

اخوان تئوری خود را از داخل شریعت می گیرد و لذا می گوید مقاصد فقه را از سه

از آنجا که اخوان بر اساس تئوری و تشکیلات عمل می کند و تشکیلات آن هم از دهه ۱۹۹۰ دموکراتیک شده است، امکان ظهور دیکتاتوری در آن بشدت کم است. زیرا عمل جمعی و صبر و تدریج دارند؛ یک اخوانی بسیار با حوصله است. لذا اخوانی ها هیچ گاه انتخابات را تحریم نکرده اند و می بینیم که در آخرین انتخابات دوره مبارک ۸۸ کرسی و ۴۳ هوادار را به مجلس فرستادند. اما همزمان اخوانی ها نزدیک ۸۰ تا ۹۰ نفر زندانی سرشناس داشتند که خیرات الشاطر با ۱۶ سال، محمد بدیع با ۱۴ سال سابقه زندان و محمد مرسی با مجموعا حدود ۹ سال، از اصلی ترین آنها بودند. آنها حتی در میان پزشکان هم افراد را جذب می کردند و اگر یک پزشک از دولت آسیب می دید، او را جذب بیمارستانهای اخوان می کردند.

در حالی که سلفی ها اینگونه نیستند. طبق نظر آن ها نص مستقیما وارد زندگی می شود و از آنجایی که فقهیان اهل کار اجرایی نبودند و فقط استباط احکام می

اخوان المسلمین و تحولات اسلامگرایی در خاورمیانه

International Union of Unified Ummah

ب) فقه واقع - علم به واقع زندگی تاریخی بشر مسلمان از جمله تلاش های علاقمندان به فقه مقاصد است. آنان سعی می کنند با واقعیتهای گفت و گو کنند؛ اخوان تلاش نمی کند مانند پوزیتیویستها واقعیت را کاملاً قبول کند، اما مانند سلفی ها کاملاً هم رد نمی کند و از این حیث فقه مقاصدی نیازمند به علوم انسانی است. بنابراین، به نظر می رسد، صبر و تدریج و تحقیق و تحمل در ذات اخوان شکل گرفته است.

سبک تشکیلاتی اخوان

تشکیلات اخوان ویژگی خاصی دارد؛ نوعی دموکراسی در آن نهفته است؛ تشکیلات از استانها یارگیری خود را آغاز می کند که این یاران بیشتر از طبقه متوسط هستند. الان اگر یک اخوانی از ایران به مصر و هرجای دنیا برود، کسی هست که از او استقبال کند و راهنمایی کند. اخوان ظاهراً در هر استان مصر یک مجلس شورا دارد و یک "مجلس الشوری" هم در قاهره دارد که شورای مرکزی اخوان مصر است.

منبع می توان بدست آورد: تصریحات شریعت (عدالت، تعقل، حسن خلق، مسئولیت و...)، اشارات قرآنی (چگونگی ویرانی تمدنها و نقل و اشاره به علل زایش و زوال تمدن ها) و نگاه کلی به مقاصد احکام. اخوان تمام بخش سوم را به عهده علوم انسانی می گذارند و اینکه در فلان کشور کدام حکم مهم تر است به عهده این علوم است.

کار بسیار مهمی هم اخوان دارد که در پایان به آن اشاره می کنم؛ اخوان ابتدا مقصد خود را انتخاب می کند و سپس دانش اجرایی خود را پیدا می کند که شامل این بخش هاست :

الف) علل احکام - اندیشه اخوانی سعی می کند علل احکام را استخراج کند؛ مثلاً اگر حکمی به نام ولایت داریم، هدف پیدایش آن چیست؟ سپس توضیح می دهند که هدف آن اجرایی کردن یک حکم است و اگر اجرا نکند، چه اتفاقی می افتد. فقه مقاصد این فروض را بررسی و اجرایی می کند.

اخوان المسلمین و تحولات اسلامگرایی در خاورمیانه

International Union of Unified Ummah

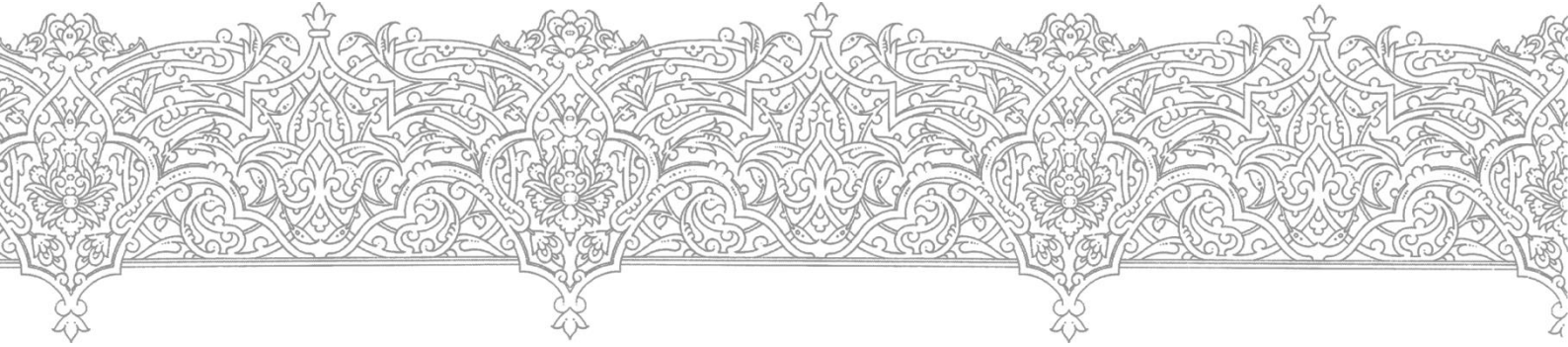
اخوان تمام کشورها می توانند تا حدودی مستقل از اخوان بین المللی عمل کنند، اما نمی توانند اصول مسلم اخوانی را نقض کنند.

پول تشکیلات اخوان هم از حق عضویت، عطایا، زکات، کمکهای خیرین، مدرسه سازان، تولید اشتغال و... تأمین می کند. اخوان در ترکیه در سه شاخه با موفقیت عمل کرده است: اشتغال، دانشگاهها و شکل گیری سرمایه داری اسلامی نوین (پوشاک، مواد غذایی، گوشت و...). این موفقیت آنقدر است که دیگر کسی نمی تواند جلوی آن را بگیرد و ما مشابه همین تشکیلات اخوانی را در قطر و امارات و... می بینیم. دولت امارات تمام معلمین اخوانی را اخراج کرد، اما اخوان یک آبستراکسیون سنگین انجام داد تا اینکه دولت تسلیم شد و فقط درخواست کرد تا اخوان تضاد میان بیعت با امیر و بیعت با مرشد را حل کنند تا تنش ها کم شود.

همین مجلس شورا گروه کوچکی به نام "مکتب ارشاد" و "مرشد عام" یا دبیرکل اخوان را برای مدت معینی انتخاب می کند. درون همین تشکیلات، بازرس، قاضی و... دارد. لذا ناصر وقتی به آنها اعتراض کرد و گفت "اخوان یک دولت در دولت و بلکه دولتها در دولت است".

مرشد وقتی رای آورد، حقوق و تکالیف، مزایا و محدودیت های خاصی دارد. از معامله محروم می شود، حق ورود به تشکیلات دولتی را ندارد و تمام هزینه های زندگی اش را اخوان می پردازد و در تمام کشورهایی که اخوان وجود دارد این سازمان هم هست.

اخوان یک سیستم "بیعت" هم دارد و وقتی مرشد انتخاب شد، تمام اعضا در کشور با او بیعت می کنند. لذا وقتی مرسی انتخاب شد، محمدالبديع نامه ای به او نوشت که بیعت اخوانی ها با شما برداشته شد. این سیستم نیز در سایر کشورها که اخوان وجود دارد، دیده می شود.

المجمع الدولي للأمة الواحدة
INTERNATIONAL UNION OF UNIFIED UMMAH
اتحاديه بين المللى امت واحده

واحد فرهنگى و آموزش

اتحاديه بين المللى امت واحده

٠٢١ - ٦٦٤٨٤٦٧٥

www.unified-ummah.com